

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOSUUNNITELMA

1. Suunnitelman tavoitteet

Agilityn harrastaminen on nykyiselläänkin hyvin yhdenvertaista. Tämän suunnitelman tarkoituksena on nykyisen tilan selvitys sen jatkumoa ajatellen ja kehityskohteiden etsiminen toimintaamme yhdenvertaisuuden kehittämiseksi.

Agility on kaikille avointa urheilua, jossa koiran ja ihmisen liikkuminen yhdessä sekä saumaton yhteistoiminta ovat keskeisiä asioita. Suomen Agilityliiton (Sagi) säännöissä ja strategiassa määritellään toiminnan olevan maanlaajuista. Sagin jäsenyhdistysten toiminta ulottuukin lähes koko maan alueelle. Pohjoisin harjoituspaikka on Ivalossa ja pohjoisimmat kilpailut järjestetään Saariselällä. Saaristossa säännöllistä toimintaa löytyy Ahvenanmaalta. Toiminta-ajatuksen mukaan kaikenikäisiä ihmisiä kannustetaan harrastamaan agilityä sekä muutenkin liikkumaan aktiivisesti.

Sagi on sitoutunut Urheiluyhteisön Reilun Pelin periaatteisiin, jotka muodostavat osaltaan tasa-arvoisen toiminnan kulttuuria agilityn harrastuksessa. Tuemme tasavertaista yhdessä tekemistä seurojen, koirakoiden ja lajin hyväksi. Toiminnan tarkoituksena on edistää toisten kunnioittamista ja vastuullisuutta, innostaen ja kannustaen harrastajia kehittymään ja toimimaan yhdessä.

Strategian yhtenä tavoitteena on edesauttaa suomalaisen agilityosaamisen arvostusta sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Sagin tavoitteena on, että harrastajat liikkuvat monipuolisesti.

Agilityharrastajat ovat kilpailuissa tasa-arvoisia. Kaiken ikäiset harrastajat kilpailevat kansallisissa ja kansainvälisissä agilitykilpailuissa samoissa luokissa. Poikkeuksena ovat erityisryhmien suomenmestaruuskilpailut, joissa on luokat nuorille, junioreille, senioreille ja paragilitykilpailijoille. Kilpailuissa miehet ja naiset osallistuvat samoihin luokkiin. Suomessa käy vuositasolla useita kymmeniä ulkomaisia kilpailijoita. Heitä palvellaan kilpailutapahtumissa sekä liiton toimistolle tulevien yhteydenottojen osalta pääosin englanniksi sekä Pohjoismaiden osalta ruotsiksi.

Agilityssa eettiset periaatteet ovat perinteisiä urheilulajeja laajemmat, koska mukaan tulee ihmisen ja koiran välinen toiminta. Eettisesti oikea koiran kohtelu sekä koiran kanssa treenaaminen ja kilpaileminen ohjeistetaan hyvän koiranpitotavan asiakirjoissa.

Sagin hallinnon työskentely jakaantuu hallituksen alla toimikuntiin ja niiden alaisuudessa useaan työryhmään. Tällä hetkellä nuorisotoiminnan suunnittelusta ja koordinoimisesta vastaa yksinomaan nuorisotoimintaan keskittyvä nuorisotoimikunta ja paragilityharrastajien kilpailu-, leiri- ja koulutustoiminnan suunnittelusta ja koordinoimisesta vastaa puolestaan erillinen työryhmä. Nuorten ja paragilityn kilpailijoista on vuosittain nimetty edustusjoukkueet kyseisten ryhmien kansainvälisiin arvokilpailuihin.

Lajissa on tavoitteena harrastustilojen soveltuvuus eri harrastajaryhmille ja esimerkiksi esteettömyyteen liittyviä asioita voidaan ohjeistaa paragilitytyöryhmän toimesta.

Agilitysäännöstö velvoittaa kilpailun järjestäjää ja kilpailun tuomaria puuttumaan kilpailupaikalla mahdollisesti esiintyvään epäurheilijamaiseen käytökseen.

Järjestöjen yhteiset perusteet

Reilu Peli Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun on Reilun Pelin keskeinen periaate. Jäsenjärjestöt ovat hyväksyneet Reilu Peli -asiakirjan Valon syyskokouksessa 30.11.2013. Reilun Pelin ensimmäinen periaate sisältää keskeiset tavoitteet ja toimintatavat yhdenvertaisuuden toteutumiseksi.

1. Jokaisen tasavertainen mahdollisuus liikuntaan ja urheiluun **Liikunta ja urheilu ovat avoimia kaikille. Tasavertaisuus, moninaisuus ja oikeudenmukaisuus ovat yhteisömme perusta. Haluamme toimia vuorovaikutteisesti kaikkien liikunnasta ja urheilusta kiinnostuneiden tahojen kanssa monimuotoisen liikuntakulttuurin kehittämiseksi.**

Edistämme monimuotoista liikuntakulttuuria, jossa kaikkia toimijoita arvostetaan. Pyrimme kehittämään eri liikunta- ja urheilulajeja niin, että ne soveltuvat mahdollisimman monelle. Vaikutamme siihen, että liikuntaan ja urheiluun käytettävät resurssit jakautuvat oikeudenmukaisesti alueellisesti sekä eri ryhmien välillä. Emme tingi laaja-alaisesta tasa-arvosta. Liikuntaa ja urheilua on voitava harrastaa tulotasosta riippumatta. Pyrimme varmistamaan sen, että kaikilla on oikeus ja mahdollisuus valmennukseen ja ohjaukseen taitotasostaan ja tavoitteistaan riippumatta. Vaikutamme siihen, että liikuntapaikat ja yhdyskuntasuunnittelu tukevat liikunnallista elämäntapaa. Liikunnan olosuhdetyössä korostamme muun muassa turvallisuutta ja saavutettavuutta. Kunnioitamme yksilön oikeuksia. Kiusaaminen, syrjiminen, haukkuminen, nimittely, fyysinen ja henkinen väkivalta, alistaminen, vähättely, seksuaalinen ja sukupuolinen ahdistelu sekä syrjintä ja rasismi eivät kuulu liikuntaan ja urheiluun - ei edes huumoriksi puettuna. Keskeisistä käyttäytymis- ja toimintatavoista sovitaan myös joukkue- ja seuratasolla. Näiden tapojen rikkomiselle määritellään samalla riittävät seuraamukset. Liikunnassa ja urheilussa ei tulisi olla vaiettuja asioita. Luomme omalla toiminnallamme ilmapiirin, jossa voidaan käydä avointa keskustelua vaikeistakin asioista. Yhteisössämme teemme tilaa sille, että jokainen voi vapaasti päättää ilman pakkoa tai painetta siitä, haluaako puhua omista henkilökohtaisista asioista, kuten seksuaalisesta suuntautumisestaan, vai haluaako mieluummin olla puhumatta. Haluamme puuttua ajoissa tilanteisiin, mikäli näemme tai kuulemme jonkun joutuvan epäasiallisen käytöksen kohteeksi. Jokaisella on myös velvollisuus puolustaa tällaisen teon kohteeksi joutunutta. Kerromme selkeästi kilpailu- ja muissa säännöissä seuraamukset epäurheilijamaisesta käytöksestä. Jokaisella Valon jäsenjärjestöllä on toimintaohjeet tällaisten tilanteiden ratkomiseen omissa seuroissaan. Toiminnan kannalta olennaisimmat säännöt ja toimintaohjeet tarjoamme tarpeen mukaan eri muodossa (esim. tekstinä ja kuvina), jotta säännöt olisivat helposti ymmärrettävissä.

Uudistunut lainsäädäntö velvoittaa liikuntajärjestöjä entistä voimakkaammin edistämään toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

Uusi yhdenvertaisuuslaki astui voimaan 1.1.2015. Laki toi uusia velvoitteita ja se ulotettiin koskemaan kaikkia syrjintäperusteita. Syrjintä on kielletty kaikessa yksityisessä ja julkisessa toiminnassa. Laki edellyttää yhdenvertaisuussuunnitelmaa viranomaisilta, koulutuksen järjestäjiltä sekä työnantajilta joilla on vähintään 30 työntekijää. Kaikkia työnantajia koskee lain velvollisuus edistää yhdenvertaisuutta. Yhdenvertaisuuden edistäminen koskee kaikkia

syrijntäperusteita. www.yhdenvertaisuus.fi

*Uusi **tasa-arvolaki** astui voimaan 1.1.2015. Laissa säädetään sukupuolten tasa-arvon edistämisestä ja sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellosta. Uudistetussa tasa-arvolaissa sukupuoleen perustuvan syrjinnän kiellot laajennettiin koskemaan sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää. Laki velvoittaa viranomaisia, koulutuksen järjestäjiä ja työnantajia myös ennaltaehkäisemään tätä syrjintää. www.tasa-arvo.fi/lainsaadanto*

*Uusi **liikuntalaki** astui voimaan 1.5.2015. Lakiin on tullut voimakkaampi vaatimus yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistämistä. Lain mukaan järjestöjen valtionavustuksen määrää harkittaessa otetaan huomioon se, miten järjestö edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.*

2. Nykytilan kartoitus

Viimeisin tilannekartoituksen toteuttamista on aikaa (viimeisin tilannekartoitus toteutettiin elokuussa 2017 Olympiakomitean lajiliittojen yhdenvertaisuuskyselyn avulla) joten se tullaan uusimaan vuoden 2021 alkupuolella. Jatkossa kysely uusitaan muutaman vuoden välein. Vastajina oli lajiliiton työntekijöitä, luottamushenkilöitä ja harrastajia. Pääosin vastauksissa tuli esille se, että toiminta on joko hyvin tai erittäin hyvin yhdenvertaista. Muutamia yksittäisiä huonon tilanteen vastauksia oli. Näissä yhteistä oli se, että paremmalla viestinnällä tieto vaikkapa erityisryhmien harrastusmahdollisuuksista saataisiin kaikkien tietoon. Taloudellisen ja toimintakykyyn liittyvän yhdenvertaisuuden kehittäminen koettiin järjestön tärkeimmiksi kehittämisen kohteiksi.

3. Suomen Agilityliiton toiminta

Viestintä

Sagin viestinnän kulmakivi on ollut viestintätoimikunnan koordinoimana tapahtuva tiedotus. Viestintätoimikunnan työ on vapaaehtoistyötä, eikä voida olettaa tiedotuksen olevan silloin aina välittömästi tapahtuvaa.

Taloudellisten resurssien takia viestintätoimikunta osallistuu kotimaisten arvokisojen lisäksi vain maailmanmestaruus- ja Pohjoismaiden mestaruuskilpailuihin. Juniorien European Open, European Open ja Paragility World Championship -kilpailujen osalta viestinnästä vastaa joukkueenjohto.

Agilityn viestinnässä kuvavalinnat ovat olleet aina tärkeitä ja tarkoin harkittuja. Lajin harrastajat laskevat joskus lähes kuvan tarkkuudella, onko joku koirarotu ja joku yhdistys ollut ylliedustettuna tiedotteissa ja kotisivuilla julkaistuissa kuvissa. Vapaaehtoiset tiedotusta hoitavat henkilöt ovat hyvin tarkkoja tasapuolisuudessa. Miesten ja naisten suhteellinen määrä kuvissa vaihtelee, mutta siitä ei ole tullut huomautuksia. Varsinkin arvokisaviestinnässä kilpailijoiden menestyminen on merkittävä tekijä kuvavalinnoissa.

Yksi kiitosta saanut viestinnän muoto on ns. livestream. Sagi on tarjonnut jo useana vuonna yleisölle maksuttoman mahdollisuuden katsoa kotimaisia arvokisoja internetin välityksellä. Verkon kautta ne harrastajat, jotka eivät ole matkustaneet kilpailupaikalle voivat seurata kisoja ja nauttia agilityn tunnelmasta. Kilpailujen taukokohdissa lähetyksessä on esitetty joko nauhoitettuja tai suoria haastatteluja. Näiden haastateltavien valinnoissa on pyritty muun muassa maantieteelliseen tasa-arvoisuuteen.

Sosiaalisen median kautta tapahtuvaan viestintään on laadittu ohjeistus, jotta viestintäkuva ja viestintätapa olisivat yhdenmukaista ja korrektaa.

Sagille tullaan laatimaan erillinen viestintästrategia, jotta sekä sisäistä että ulkoista viestintää pystytään edelleen kehittämään ja parantamaan.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Lajin noin 13.000 harrastajasta liikuntarajoitteisia on muutamia kymmeniä. Koska laji on vauhdikkaaseen liikkumiseen pohjautuvaa, ei liikuntarajoitteisia harrastajia ole runsaasti. Kaikissa kilpailupaikoissa ei vielä ole liikuntarajoitteisille sopiva wc-tiloja tai sisäänkäyntejä, mutta uudemmissa kilpailukeskuksissa esteettömyyskin osin huomioitu. Lajiliiton toimitiloissa kerrosten välillä liikkuminen tapahtuu hissillä ja ovien kohdalla ei ole suuria kynnyksiä. Uloskäynnin ovet ovat automaattisesti avautuvat.

Kilpailuissa paragilityurheilijat kilpailevat muiden kanssa samoissa luokissa, mutta heillä on mahdollisesti liikkumisen haitta-asteen perusteella tasoituskertoimia. Joissakin kilpailuissa on jälkikäteen tullut vähäistä kritiikkiä näistä kertoimista. Muuten suhtautuminen liikuntarajoitteisten kisaamiseen on ollut erittäin kannustavaa ja myönteistä.

Agilityharrastajissa on vain vähän maahanmuuttajia. Yksi rajoittava tekijä on se, että joidenkin lähtömaiden kulttuurissa koira ei ole hyväksytty tai ainakaan suosittu kotieläin/perheenjäsen. Harrastuksen kustannukset ovat koiran hankintahinnan ja sen peruskustannuksien jälkeen melko edullista. Yli 18-vuotiaan kilpailuoikeuden vakuutusellinen vuosilisenssi maksaa noin 50 euroa. Yhdistysten jäsenmaksut ovat muutaman kymmenen euron luokkaa vuodessa. Harrastusmaksut vaihtelevat harrastuspaikan tason mukaan. Tyypillinen kausimaksu yhdistyksissä on noin 20-30 euroa kuukaudessa riippuen esimerkiksi siitä, onko seuralla käytössään lämmitettävää hallia. Kilpailustartin hinta on noin 10-15 euroa. Sen hinta voi rajoittaa vähävaraisten kilpailemista.

Päätöksenteosta tiedotetaan julkaisuissa ja kotisivuilla keskeisten päätösten osalta. Mikäli harrastaja on näkövammainen, ei hän pysty välttämättä itse tutkimaan näitä tiedotteita.

Osallistuminen ja vaikuttaminen

Sagin työntekijöiden rekrytoinnissa on pyritty tehtävään sopivimman henkilön valintaan. Työntekijöiden valinnassa ei ole mietitty sukupuoli-jakaamaa. Lajiliiton luottamusjohtoa valitessa ei ole varsinaisesti kiinnitetty huomiota sukupuolten tasapuoliseen jakautumiseen, mutta hallituksessa, toimikunnissa ja työryhmissä on molemmat sukupuolet edustettuina ja pyrkimys on, että molempien sukupuolten edustajia olisi mukana hallinnossa kaikilla tasoilla. Maantieteellisesti tavoitteena on, että luottamustoimissa on edustajia eri puolilta Suomea, maaseudulta ja kaupungeista ja sekä pienistä että suurista jäsenyhdistyksistä.

Koulutus

Sagin koulutusjärjestelmä on muutosvaiheessa, sitä varten on hankittu verkkopohjainen oppimisympäristö joka on nyt käyttöönottoaiheessa (10/2020). Valtaosa agilityharrastajista harjoittelee viikoittain yhdistysten järjestämissä koulutus- tai valmennusryhmissä. Sagin toive ja tavoite on, että kaikki yhdistysten kouluttajat suorittaisivat agilityn koulutusohjaajan perus- ja jatkokurssin. Nämä kurssit sijoittuvat AVA-mallissa tasolle 1. Kurssien nykyisessä materiaalissa ihmisen kohtaaminen ja vuorovaikutustilanteet ovat hyvin pienessä roolissa. Kommunikointi valmennuksen vaikeissa asioissa on kuitenkin tärkeä taito. Tavoite

on, että viestintätilanteiden opetusta otettaisiin mukaan kurssien sisältöihin esimerkiksi toteuttamalla näitä käsitteleviä opetuskokonaisuuksia yhdessä muiden lajien harrastajien kanssa. Agilityvalmentajan tason 2 tutkinto suoritettaessa vuorovaikutustilanteiden ongelmakohtiin saadaan opetusta.

Vastaavakoetointsija on yhdistyksen vastuuhenkilö agilitykilpailussa. Hänellä tulee olla hyvät ihmissuhdetaidot ja tieto lajin säännöstöstä. Ongelmatilanteissa hän ratkaisee osan asioista, jos ne kuuluvat hänen toimivaltansa piiriin, niin etteivät kaikki kisapaikan tilanteet päädy kilpailun tuomarin tai kurinpitolautakunnan käsiteltäviksi. Agility-ylituomarikoulutuksessa lajiosaamisen ja sääntötuntemuksen lisäksi stressinsiedon testaaminen on oleellinen osa kursseja. Tuomarikursseilla sekä tuomarien vuosittaisilla jatkokoulutuspäivillä yritetään ottaa mukaan viestintätilanteisiin liittyviä aiheita. Toimiessaan tuomarina henkilö joutuu tekemään yksin arvostelupäätöksiä ja esimerkiksi kurinpidollisia ratkaisuja. Näissä tilanteissa pitää pystyä toimimaan kiihtymättä ja tekemään ratkaisut asiaperusteiden perusteella ilman tunteiden vaikutusta tilanteeseen. Tuomarit ovat velvoitettuja raportoimaan epäurheilijamaisen käytöksen tapaukset tuomariraportissa Sagiin.

Koulutusohjaaja- ja koetointsijakurssit anotaan lajiliitolta, mutta niiden järjestämisestä huolehtivat paikalliset jäsenyhdistykset. Tämä mahdollistaa kurssien järjestämisen ympäri Suomea. Kursseja pidetään sekä suomeksi että ruotsiksi. Agility-ylituomarikurssi ja agilityvalmentajan (taso 2) kurssit ovat lajiliiton järjestämisvastuulla. Kurssien oppilasvalinnassa maantieteellisen jakauman tasapuolisuus on ollut yksi valintakriteeri. Sagin järjestämien kurssien luentokieli on suomi sekä joidenkin vierailijaluonnoitsijoiden osalta englanti. Koulutusmateriaaleissa ja niiden kuvituksessa on pyritty tasa-arvoisuuteen. Pitää kuitenkin muistaa naisten valta-asema lajin harrastajissa.

Agilitysäännöstö on kokonaisuudessaan saatavilla suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.

Urheilutoiminta

Agilityssa kaikenikäiset miehet ja naiset kilpailevat samoissa sarjoissa. Samoin terveet ja vammaisurheilijat (paragility). Poikkeuksena ovat juniorien, seniorien ja paragilityn suomenmestaruuskilpailut, joissa ikäkausiturheilijat ja paragilityharrastajat kilpailevat omilla luokissaan. Tavallisissa kansallisissa kilpailuissa kansallisia arvokilpailuja lukuun ottamatta paragilitykilpailijoille on heidän olosuhteidensa perusteella myönnetty erityisluvalla tasoituksia haitta-asteen määrittelyn mukaisesti verrattuna terveisiin kilpailijoihin. Kyselytutkimuksessa tuli esille, että paragilityn arvokilpailuihin lähtevät edustajat eivät saa liitolta samaa taloudellista tukea kuin MM- ja PM-kilpailuihin osallistuva maajoukkue. Käytännössä heillä on kuitenkin samansuuruinen tuki kuin European Open ja Junior European Open -joukkueilla.

Lajiliiton koulutuksessa on omia koulutusviikonloppuja paragilityharrastajille ja leirejä nuorille harrastajille. Koulutusresursseissa ei ole mietitty niiden jakautumista harrastajien sukupuolen mukaan. Liiton valtakunnalliseen valmennukseen, Top Teamiin, valitaan koirakot näyttötötilaisuuden perusteella. Ryhmässä on kuitenkin kiintiöpaikat paragilityharrastajan ja nuorisoharrastajan osalta. Osallistujien valinnassa ja leiritapahtumien sijoittelussa on myös pyritty alueelliseen tasapuolisuuteen.

Maajoukkueen joukkueenjohtaja ja hänen avustajansa valitaan avoimen haun perusteella.

Joukkueenjohtajana ja avustajina on ollut naisia ja miehiä. Maajoukkueen koirakot valitaan vuosittain karsintakilpailun kautta pelkästään siellä tapahtuvien suoritusten pisteiden perusteella.

Kilpailutoiminnan osalta kaikki tilat eivät ole esteettömiä. Uudemmat kilpailukeskukset on varustettu esteettömillä wc-tiloilla. Samoin kansallisissa arvokisoissa kilpailualueen esteettömyys varmistetaan jo kilpailujen anomisvaiheessa. Kilpailujen järjestäjiä ohjeistetaan huomioimaan paragilityharrastajat ja osoittamaan heille omat pysäköintipaikat läheltä kilpailualueetta.

Järjestö työnantajana

Sagin henkilöstömäärä 10/2020 on kolme henkilöä, yksi mies ja kaksi naista. Henkilöstön rekrytoinnissa on pyritty tehtävään soveltuvimman henkilön valintaan.

Henkilöstö on aktiivisesti itse ehdottanut hallitukselle koulutuksiin osallistumisia. Mikäli koulutuksen on arvioitu edesauttavan tehtävissä suoriutumista tai auttavan liiton toiminnan kehittämisessä, on koulutusehdotuksiin yleensä suostuttu.

Sagin palkkaus noudattaa urheilujärjestäjä koskevan työehtosopimuksen palkkasuosituksia. Osaamisen karttuessa tehtävät ja vastuut voivat muuttua, mutta varsinaisia etenemismahdollisuuksia ei pienessä organisaatiossa ole.

Työtehtäviin perehdyttämisen materiaalia on kerätty, jotta uusien työntekijöiden perehdytys olisi jatkossa helpommin toteutettavissa.

3. Kehittämistoimenpiteet (sisältäen niiden aikataulut ja vastuut)

- Hallituksen johtamana kootaan työryhmä valmistelemaan toiminnan kehittämistoimenpiteiden toteuttamista vuoden 2021 alkupuolella perustuen liiton syyskokouksessa 2020 hyväksytyyn toimintasuunnitelmaan ja talousarvioon.